1.1. Ezan ve Kamet

KONUŞALIM

Ezan olmasaydı toplumda ne gibi sorunlar oluşabilirdi? Sınıfta arkadaşlarınızla konuşunuz.

Ezan kelimesi **sözlükte** “bildirmek, duyurmak, çağrıda bulunmak, ilan etmek” anlamlarına gelir. Dinî bir **terim** olarak ezan, farz namazlarının vaktinin girdiğini belli sözlerle ve özel bir şekilde ilan etmek, bildirmek demektir. Ezan okuyan kimseye **müezzin** denir.

Namaz Mekke döneminde farz kılınmakla birlikte, ezan hicretten sonra uygulamaya konulmuştur. Ezan hicri 1. yıldan itibaren okunmaya başlanmıştır. Medine’ye hicretten sonra, Mescid-i Nebî’nin inşası tamamlanıp düzenli bir şekilde cemaatle namaz kılınmaya başlanınca, Hz. Peygamber namaz vakitlerinin girdiğini duyurmak için ne yapabileceğini arkadaşlarıyla görüşmeye başlamıştır. Bu esnada Hz. Peygamber’e vahiyle, ayrıca sayıları yirmiye kadar ulaşan sahabiye rüyalarında bugünkü ezanın şekli öğretilmiştir. Hz. Bilal (r.a.) tarafından sabah namazında, yüksekçe bir evin damında okunarak uygulamaya konulmuştur.

Ezanın Metni

اَللّٰـهُ اَكْبَرُ اَللّٰـهُ اَكْبَرُ اَللّٰـهُ اَكْبَرُ

اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ اَشْهَدُ اَنْ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللّٰهِ

حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ

حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ

اَللّٰـهُ اَكْبَرُ اَللّٰـهُ اَكْبَرُ

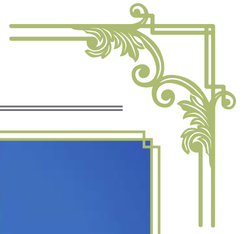
لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰـهُ

Ezan Kur’an, sünnet ve icma ile sabittir. Kur’andaki; **“Ey iman edenler, Cuma günü namaz için çağrı yapıldığında...”**[1] Ayetindeki çağrıdan kasıt ezandır. Peygamberimiz *“İnsanlar ezan okumanın ve namazda ilk safta bulunmanın sevabını bilselerdi, sonra bunları yapabilmek için kur’a çekmek zorunda kalsalardı, mutlaka kur’a çekerlerdi.”*[2] buyurmuştur.

İslam’ın en önemli şiarlarından sayılan ezanı ve kameti bir bölge halkının tamamen terk etmesi doğru değildir. Ezan, bir ülkede İslam varlığının sembolüdür. Bu yüzden dünyanın her yerinde Arapça okunur. Ezanla topluma hem na-

1 Cuma suresi, 9. ayet.
2 Buhari, Ezan, 9.

maz vakitleri bildirilmiş hem de İslam dininin en yüce esasları cihana ilan edilmiş olur.

Kamet, sözlükte "ayağa kalkmak, durmak, düzgün ve itidal üzere olmak" gibi anlamlara gelir. Dinî bir kavram olarak, farz namazlardan önce, namazın başladığını bildiren ve kametin lafızları aynen ezan gibi olup ilave olarak, "hayya ale'l-felâh" cümlesinden sonra, (قَدْ قَامَتِ الصَّلٰوةُ) "Kad Kameti's-Salah" cümlesi eklenir. Ezan yavaş yavaş, kamet ise biraz daha seri bir şekilde okunur.

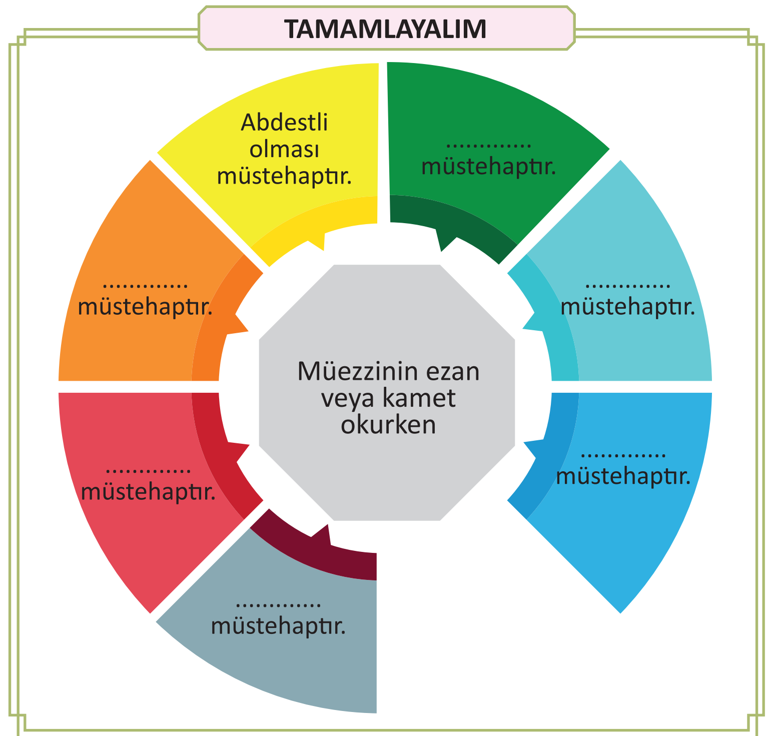
Günde beş vakit ezan okunur.

Kamet, tek başına veya cemaatle namaz kılarken namazın farzından hemen önce okunur. İster cemaatle, isterse tek başına kılınsın, her farz namazdan önce kamet getirmek sünnettir. Müezzin kamet getirdiği takdirde cemaatin ayrı ayrı kamet getirmesi gerekmez. Kaza namazlarında da kamet getirmek sünnettir.

Namaz vakitlerinde ezânı âdâbına uygun bir şekilde okumakla görevli kimse **müezzin** denir. Müezzinlik görevinin önemi ve faziletiyle ilgili olarak Peygamberimiz (s.a.v) bir hadislerinde şöyle buyurmuştur: *"Müezzinler kıyamet günü insanların en uzun boylu olanlarıdır."*[3] Bu yüzden Müslümanlar müezzinliğe özel bir önem vermişlerdir. Camiler için özel müezzinlik kadrosu da ihdas edilmiştir. Müezzinlerin ses güzelliği yanında, hafız olması, dini musiki bilgisi, fıkıh bilgisi gibi görevlerini icra ederken ihtiyaç duyacakları konularda yetkin olması da istenmiştir.

Müezzinin ezan okurken abdestli olması, yüksek yerde, ayakta ve kıbleye dönük bir şekilde yüksek sesle okuması, okurken şehadet parmaklarını kulak deliğine veya üstüne koyarak okuması, Hayye ale's-salâh derken yüzü sağa, Hayye ale'l-felâh derken sola çevirmesi, ezan bitimine kadar başka kelam konuşmaması, dikkatli, ihlâsla, doğru ve yavaş yavaş okuması müstehaptır.

Ezanı okuyanın kamet getirmesi, kamet getirirken de aynı şekilde kıbleye dönerek, ayakta, cemaatin duyacağı bir ses tonuyla ve ezana göre daha seri okuması müstehaptır. Hanefî mezhebine göre kamet lafızları da ezan lafızları gibi çift ama seri bir şekilde söylenir. (Şafiî ve Hanbelî mezheplerine göre ise ezan lafızları birer kez olup, "kad kameti's-salâh" sözü ve tekbirler çift söylenir.)

3 Müslim, Salat, 8.

Ezan ve kameti vaktinden önce okumak, ezan ve kamet okunurken konuşmak vb. davranışlar mekruh görülmüştür. Ezanı işiten kimselerin durup dinlemesi, konuşmayı kesmeleri ve ezana icabet etmesi müstehaptır. Peygamber aleyhisselam ezana icabet etmemizi öğütlemiştir.[4] Buna göre Müezzinin okuduğu cümleler aynen tekrar edilir. Ancak "Hayye ale's-salah" ve "Hayye ale'l-felâh" okunurken, "Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh", sabah ezanında "es-salâtü hayrun mine'n-nevm" okunurken "sadakte ve berirte" denir. Birkaç camiden okunan ezanlardan sadece ilkine icabet edilir. İlim öğrenen ve öğretenler ile Kur'ân okuyanlar ezana icâbet etmeyebilirler. Bununla birlikte böyle kimselerin de ezanı dinlemesi daha efdâldir.

Ezan Duası

(اَللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ آتِ مُحَمَّدًا ۨالْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَفِيعَةَ وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُودًا ۨالَّذِى وَعَدْتَهُ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ).

"Ey şu eksiksiz davetin ve kılınacak namazın rabbi Allahım! Muhammed'e vesîleyi ve fazîleti ver. Onu, kendisine vaadettiğin makâm-ı mahmûda ulaştır, Muhakkak ki sen vaadinden dönmezsin." (Buhâri, Ezân, 8, Ebu Davud, Salât, 37.)

Ezan bitince Peygamberimize salât ve selam getirildikten sonra vesile duâsı okumalıdır. Çünkü Allah Rasûlü -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: *"Ezânı duyduğunuz zaman siz de aynen (müezzinin) söylediklerini tekrar edin! Sonra bana salât ü selam getirin! Çünkü her kim bana bir kere salevât getirirse, Allah buna karşılık on salevât (rahmet) eder. Bunu tâkiben benim için vesîle isteyin. O (vesîle), cennette öyle bir derecedir ki, ancak Allah'ın kullarından birine verilir. İşte ben, o kul olmayı temennî ederim. Kim de benim için vesîle dilerse, ona artık şefâatim helal olur."*[5]

4 Müslim Salât, 12.
5 Müslim, Salât, 11
6 Buharî, Salat, 1.
7 Nisâ suresi, 103. ayet.
8 Tirmizî, İman, 8.